

Ese de trei ori in septimana: Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a, candu o cola intraga, candu numai diumetate, adeca dupa momentulu impregiarilor.

Protulu de prenumeratiune:

pentru Austria:	
pe anu intregu	8 fl. v. a.
„ diumetate de anu	4 „ „
„ patrariu	2 „ „
pentru Romani'a si strainetate:	
pe anu intregu	16 fl. v. a.
„ diumetate de anu	8 „ „
„ patrariu	4 „ „

ALBINA.

Prenumeratiunile se facu la toti dd. corespundintii a-i nostri, la adreptulu la Redactiune: **Josefstadt, Lange Gasse Nr. 43**, unde sunt a se adresa si corespundintiele, ce pri-vesc Redactiunea, administratiunea seu speditiun'a cate vor fi nefrancate, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anuntie si alte comunicatiuni de intoresu privatu — se raspunde cate 7 or. de linie repetirele se facu cu pretiu scadiutu. Pretiulu timbrului cate 30cr. pentru una data, se antecipa.

Invitare de prenumeratiune

I a

„ALBINA“

Cu 1 octobrie s. v. incepemu patrariulu din urma alu anului cur. si cu occasiunea acest'a se deschidu prenumeratiuni noie la foia noastra, cu conditiunile ce se vedu in frunte: adeca: 2 fl. v. a. pe patrariu, 4 fl. pe diumetate de anu.

Epistolele a se adresa: redactiunii Albina, Viena, Josefstadt, Lange Gasse nr. 43.

Rogamu a fi incunoscintiati de timpuriu, ca se ne potemu orienta in privintia exemplarielor de tiparitu, si incunjura intrerumperea in spedare.

Redactiunea.

Viena 26 sept./8 opt. 1867.

Am spusu alta data cumca Cislaitani'a bolesce de morbulu cheicu era Translaitani'a de celu croatu. Morbulu constitutiuionalismului cislaitanianu era se intre dominec'a trecuta intr'unu stadiu forte periculosu, din caus'a concordatului. Se intempla adeca cumca prelatii besericeii rom. cat. din Cislaitani'a statorisera in Viena o adresa contra Mai. Sa Imperatulu in favorea concordatului, si in urmarea acestei adrese se respandisera faimele ca monarculu a datu plenipotentia archiepiscopului de Viena ca se negotieze insusi cu Rom'a in caus'a concordatului. Era naturalu cumca in legatura cu acesta fama trebu se se respandisca a dou'a: ca Beust concelariulu imp. si-a datu demisiunea ca nu pote primi respunsabilitatea pentru numit'a plenipotentia si scie cata respunsabilitate l'apesa intru intielesulu legei pentru respunsabilitatea ministeriala, era de alta parte scie ca nu se pote opune senatului si opiniunei publice carea cu atat'a intetire

pretinde parte modificarea parte stergearea concordatului.

Precum se potea prevedea, aceste faime produsera o sensatiune straordinaria, si Beust se vediu constrinsu a dechiar' inca in acea di in comitetulu senatului pentru constitutiune, cumca densulu n'a avutu inca causa a-si da demisiunea, era numit'a adresa a prelatiloru asiè scie ca se va pertrat' in consiliulu ministeriale pentru a satisfaca cerintieloru dictate de legile constitutiunale.

Cu tote acestea, vocea publica sustiene cumca posibilitatea unei crise ministeriale nu e delaturata, si ca lui Beust i-ar urma cehulu Clam-Martinitz cu contele Thun. Clam-Martinitz petrece in Vien'a, cerca conesiuni cu diferitele cercuri de valora politica, asisderesi cu ablegatii senatulu imperiale, mai vertosu sunt aplecati polonii. A doritu Clam-Martinitz se aiba o conferire si cu presiedintele casei ablegatiloru din senatulu imperiale, cu Dr. Gisera, dar acest'a a refusat. O versiune pretinde cumca contele Andrassy inca si-ar ave man'a in jocu, pre elu adeca l'ar fi indemnatu ambitiunea sa ca se lucre contra baronului Beust.

Pre candu scriemu aceste sire, senatulu imperiale tiene siedintia, in care unii ablegati au de cugetu se faca o manifestatiune politica in favorea lui Beust.

Acele foi caror'a li place a sprigini pre Beust (ori ca sunt puse la despusetiunea lui Beust, nu scimu) credu cumca sunt momintele supreme in cari se va decide daca in Cislaitani'a domnesce constitutiuionalismulu cu partia poporului, ori clericali aliati cu reactionarii.

N'avemu se ne spariamu de aceste cuvinte. Dualistii, precum scimu, s'au indatinatu a numi reactionariu totu ce nu este de colora loru.

Reesitulu causei nu se pote prevedea. Pre semne de ambele parti se vor pune multe petri in miscare. Noi ascep-

tamu in deplina leniscire si in convingerea ca veri care va fi rezultatulu, elu nu va pote lua de la noi legea ce ni garanta natiunalitatea, din simpl'a causa ca — n'avemu asemene lege.

Translaitani'a din a sa parte continua despusetiunile unionistice in Croat'a, pentru ca poporulu croatu nu pare inca purgatu de tote peccatele natiunali si asiè capace a intra se guste fericirea paradisului constitutiunei unguresci. Cumca in Europ'a unele foi se mira, care e consciinti'a de putere si vietia a sistemei ce-si pune mintea si cu profesorii de prin scole — de acest'a putienu li pasa domniloru de la putere din Zagrabia.

In Fiume se facuse o demonstratiune. „Pr“ de astadi are unu telegramu din Zagrabia, cumca comisariulu reg. ung. in Fiume d. Cseh a primitu indrumatiune ca are se respinga repetirea unei asemene demonstratiuni, caci altminte va fi miscatu din postulu seu. Trebuie se ni insemnamu acesta indrumatiune, caci demonstratiunile in sensulu magiaru se permisera asta vera, ba chiaru le spriginiã Cseh, precum o dederã pre fatia foilu nemtiesci chiaru cele dualistice. Croatii vor trebu se invetie: quod uni justum, alteri non aequum.

Caus'a natiunalitatei.

Contele Juliu Andrassy, ministrulu, presiedinte unguriloru colegi ai sei in consiliulu ministeriale, tienu o cuventare la inceputulu siedintiei dietali din sambet'a trecuta, in carea si-aduse a minte si recunoscã cumca in iuliu a. c. a promis cu delocu ce diet'a si-va renece aptivitatea sa in tomna, primulu obieptu ce i se va pune la desbatere va fi proieptulu de lege in caus'a natiunalitatiloru.

Inse in mani'a acestei memorii si recunoscã, d. Andrassy areta motivele cari l'indemna a-si trece promisiunea cu vederea, seu cum dise insusi: a face

abatere de la sirulu statoritu alu obiepteloru de pertratatu.

Noi, despre nimene, si asiè neci despre d. Andrassy nu ne potemu indoi cumca, candu dsa face ceva, totdeun'a trebuie se fie indemnatu spre acest'a, precum in veri ce causa, asiè si in cestiunea natiunalitatiloru.

Escelinti'a Sa ni-a aretatu cu destula elegantiã retoricã si motivele cari l'au indemnatu la numit'a abatere,

In adeveru, noi inca nu ne-am indoitu despre bun'a credintiã alui Andrassy, in catu e la person'a dsale, si la programulu seu politicu, mai nante d'a se contopi ori cufundã in alu partitei, de unde apoi esie — precum nu ne scimu orientã. Era privindu la elegantiã retoricã a dictiunei sale, cauta se ne convingemu ca dsa e mare retoru, ar fi potutu fi unu advocatu pre bunu, si advocatii sciu insira cu incantare motivele ce-i indemna, abstragendu a dese de la convingere, dar neperdiendu neci odata din vedere interesulu clientului seu, pe care l'apera.

Ei bine, se presupunemu pentru unu momentu cumca de asta data amenarea causei natiunalitatiloru pana la diumetatea lunei lui noemvre este motivata (ceea ce altminte mai are lipsa de esaminare). Intrebãmu inse, daca insusi d. Andrassy recunoscã ca cestiunea natiunalitatiloru e de importantia straordinaria, intrebãmu cari au potutu fi motivele ce indemnara pe fratii magiari se amene desbaterea acestei cause si in 1848/9, si in 1861 si in 1865, 1866 si 1867? Atati ani si atate diete n'ajunsera a desbate o cestiune a careia importantia n'au potut'o denegã neci magiarisatorii cei mai zelosi!

Noi dãm cu socotela ca dorintiã d'a magiarisã i-a indemnatu pe fratii unguri a nu desbate atunci cestiunea. Din asta causa nu ni se pote imputã daca astadi ne-am desvetiatu a le crede tote cu usiorintia.

FOISIÓRA.

O di de'n istori'a Romaniei.

13 septembrie 1848. *)

„La resistance héroïque des pompiers de Bucarest prouve assez ce que ce peuple eut pu faire.“ (Resistintia eroica a pompieriloru din Bucuresci, proba destulu aceea ce acestu poporu ar fi potutu face). L. Michelet.

Sunt 19 ani de candu o noua invasiune turco-musalasca lovise bieta Romania. Una sutã mi de muscali, cincidiece mi de turci, doue armate infricosiate de cazasi si ianiceri, brasduiau fact'a suavei patrie a Mihailoru, a Stefaniloru, a Raresiloru. Totu teritoriulu dintre Giurgiu si Souleni era presaratu de cara, de cai, de omeni, de tunuri, de regiminte, de ambulancie, de spitaturi etc. Scholele se prefacusera in gragiduri, ca se adaposteze animalele celorã ce pussera pretiu pre capulu nostru. Pamentulu se cutremura de bubuitulu parcuriloru de artilerie, ce treceau prin orasiere si sa-

tele nostre. Tabloulu era inspaimentatoriu. Pretutindene nu mai vedeai de catu turci si muscali; era ceea ce te indignã si mai multu, era complacerea cu care cati-va fiii perduti ai tierci, cati-va rusofili, si cati-va turcofilii, se imbiau a servii de conducatori, in anim'a patriei, a acestoru armate de invasiune.

„Ce este óre?“ „Ce are se fia, ce peccatu vrea se mai respalasca in noi Dumnediculu parintiloru nostri?“ Acest'a era intrebarea ce-si puneã fia-care unu Romanu. — Ce era? neci mai multu neci mai puoinu de catu giãfulu, de catu calcarea, uciderea unei natiuni latine, care cutezase a se afirmã ca este, ca va fi, in nemuritoare di de 11 iuniu 1848. Ce era? O natiune sacrificata de Europ'a ambiuniloru eutropitoare ale Rusiei. Poloniei martirisate ii trebuia parochia. Eca totu. Parlamentulu englesu vorbeise; Lordulu Palmerston, unulu din marii omeni ce tieneau in manile loru sortea lumiei, Lordulu Palmerston se pronuncea: ca cestiunea Principatorulu era de unu interesu puru localu, intre Rusia si Turcia, si ca aceste puteri o poteau resolve, conformu tratatelor in-tre donsele csistinte.

Atat'a acceptã Rusia. Atat'a voia Turcia. Atunci tote stavilele se radicara, si unu vuetu adusu de venturile rele de la Dunare si Prutu spuse Romaniloru ca batalionele lui

Omer Pasia, ca poleurile lui Liuders, treceau podurile si se rostogoliau, asemene unui sierpe infocatu, pe campiele verdi ale Romaniei. Ei bine, mai incolo de Dunare si Prutu, n'a mai fostu iertatu Romaniloru se vedã, caci nisce lungi siruri de Cosaci si Ianicieri presarati pe tiermuri acestoru ape, li spuse ca unu muru chinesu, ca unu zidu de plumbu se radicasa intre noi si restulu lumiei civilisate. . . .

Atunci, veduramu deplinu ce vor se dica binefaceriile protectoratului esclisivu alu Rusiei! . . .

Sunt anca junc si avui nefericirea a vedea doue invasiuni in tier'a mea. Rogu pre Dumnedicu ca mai bine se moru de catu se mai vedu a trei'a invasiune. . . .

Am disu ca Turcii inaintau despre Dunare, Muscalii despre Prutu.

Puntulu de intalnire, bas'a operatiuniloru presinte si viitoare (Ungaria), era Bucurescii.

Din Prutu pana in Bucuresci sunt 30 de poste. Din Dunare pana in Bucuresci sunt trei poste (pe la Oltenitia).

Era firescu lucru ca Turcii se ajungã mai curendu.

Ei fura la portile orasiului in spre 13 septembrie 1848.

Di fatala pentru densii; di fatala pentru toti inomicii tierci.

In adeveru, la 13 ianuaru 1700, Dimitrie Cantemiru, Domnulu Moldovei, porni resbelu contra Tatariloru Nogai. La 13 februaru 1530, Moise Basarabu, Domnulu Tierci Muntenesci, omori pre doui tradatori de patrie: Vorniculu Negu si Postelniculu Preda. — La 13 martiu 1578, Ostirea lui Petru, Domnulu Moldovei, asedia pe aventurierulu Alessandru in Iasi. — La 13 aprile 1580 Ionu, Domnulu Moldovei, proclamã resbelu Poloniei, pentru Pocutia. — Le 13 maiu 1821, Turcii sunt macelariti in Galati si se aprindu Galatii. La 13 iuliu, Moise Basarabu, Domnulu Muntenecii, ie Brasiovulu din man'a germaniloru. — La 13 augustu 1595, Mihailu Vitãzulu, castigã frumos'a si celebrã batalia de la Calugareni. — La 13 noemvre 1594, Aronu Voda Domnulu Moldovei, omora Turcii in Iasi. — La 13 Decembre 1806, Turcii sunt macelariti de poporulu Bucuresciloru si Harvatii lui Ipsilante, si asiã mai departe.

Dupa atate antecedintie funeste pentru Turci, diu'a de 13 septembrie 1848 nu li potea fi mai favorabila.

Din Giurgiu pana la portile Capitalei, invadiatorii nu intalnira neci o resistintia, pentru ca, de o parte si Locotenintia Domnesca,

*) In nr. tr. am aretatu serbarãca acestei dile, deci va fi la timpulu seu a areta si insemnetatea si istorica, ceea ce facemu reproducendu in estrasu din „Romanulu.“

Ingrigirea noastră o maresce cercuștantia că tribunalul suprem din Transilvania s'a desființat, era centralizarea justiției vine multu la socotela magiarismului; apoi metropola den Blasiu se dice a fi atacata și această nu vine romanilor la socotela; mai adauge multimea oficialilor unguri prin locurile românești, și e anevoia a nu veni la conchiziunea că pre noi încă voiescu frații unguri a ne purgă și a ne pregăti de unu proieptu de lege după gustul lor, tocma precum pregatescu pe croati pentru uniune.

Dacă inse ni vedemu naționalitatea în ispita, este detorința noastră a fi descepiți, a persevera în dreptele noastre pretenziuni, și mai multu de catu verificandu se cercamu a exprime sentiulu de naționalitate intonandu limb'a și erasi limb'a, pururea și pretotindenea, în toate modurile, sub toate formele și pre toate cordile.

De la senatul imperialc.

În ședința de sambeta în 5 oct. c. n. deschizindu-se dezbaterile asupra celor patru proiepte de legi fundamentale, se făc din partea ablegatilor poloni propunerea pentru amenarea tratării, pana ce nu se va pune pe masa și propunerea pentru reviziunea legii fundamentale din 26 fauru despre compunerea și competența senatului imperialc. De aci se descinse o lupta înfocata între stanga și fracțiunea polonilor, carea se fini numai cu votarea, în urm'ă carcia cadî propunerea sustinuta de poloni.

Facendu-se dara începutulu cu proieptulu de lege despre pusețiunea poteri judetiale, înainte de votare asupra §. 1 se scolă dr. Tomian, corifeulu slovenilor, și făc propunerea, ca această și celelalte legi fundamentale se fie acceptate numai atunci, dacă vor fi votate cu două din trei parti de votanti. Asta propunere dede de nou ansa la lupta între drept'ă și stang'ă și venindu întrebarea ast'ă speciala la votare, cadî propunerea slovenilor.

Deci scolandu-se ablegatul Zyblieviciu dedu dechiaratiunea în numele fracțiunei polone, că ei se vor retiené de votare, ceea ce făc și p. Greuter în numele Tirolilor. Cu toate acestea, pasindu cas'a cu tratarea începuta înainte, se primi legea cu putiene modificăni, afara de unu §. va se refereze comitetulu în ședința venitorie.

Comitetulu confesionalc a finitu consultările asupra legii despre școle. Resultatul c urmatorulu proieptu de lege:

§. 1. Investimentulu și crescerea publica stă eschisivu sub conducerea și priveghiarea statulu prin organelo destinate de lege.

§. 2. Nevatemandu acestu dreptu de priveghiare, remane ingrigirea și nemedilocița priveghiare și conducere a investimentulu de

relegiune pentru feliurții confesionali în școlile populare și de medilocu în sēm'a bisericiei sêu societati religiuari.

Investimentulu în celelalte obiecte în școlile acestea este nedependinte de fie-care biserică și societate religiuaria.

§. 3. În școlile urdite și sustienute cu totulu sêu în parte de stat, de o țiera sêu de o comuna sunt de primitu toti cetățienifora deosebire de confesiune.

§. 4. Fie-care biserică și societate religioasă are libertatea, din miedilócele sale a urdi și a sustiené școle pentru investiat'ă tineretulu de o confesiune anume.

Aceste sunt inse supuse legiloru generali pentru investimentu.

§. 5. Pentru astfelu de școle se pôte pretinde recunoscerea drepturilor unei școle publice de asemene plasa, dacă respundu ele toturora condiționilor legale spro castigarea aceloru drepturi.

§. 6. Polosirea de școlilo și institutele pentru confesionali anume nu este oprita prin asta lege pentru membrii unei alte societăți religioșe.

§. 7. Posturile de investiatori în școlile și institutele de crestere asemnate în §. 3. sunt deschise pentru toti cetățienii calificați fora deosebire de confesiune.

La alte școlilo și institute de crestere, ce sunt urdite și sustienute pentru confesiuni anume, decide statutul erectionale.

Alegerea crescatorilor și investiatorilor pentru investimentulu privatu nu e marginita de privinta la confesiune. —

§. 8. Cartile de investiat'ă în școlile populare și de miedilocu precum și în institutele preparandali au lipsa numai de aprobarea organelor destinate de legea acest'ă. Cartilo de relegiune potu se fi inse aprobate numai atunci, dacă vor fi dechiarate spro această de autoritatile confesionali superioare.

Alegerea cartiloru aprobate stă în libertatea investiatorilor.

§. 9. Venitele fondulu pentru școlile normale, a fondulu pentru studio și ale altor fundatiuni pentru scopuri școlare sunt de intrebuintiatu fara privire la confesiune de nu sunt dedicate pentru o confesiune anume.

§. 10. Statulu eserece conducerea și priveghiarea suprema a supra intregulu investimentu și a cresterei prin ministeriulu de instructiune.

§. 11. Spre conducerea și priveghiarea instructiunii și a cresterei în fie-care regatu și țiera se vor infinti:

- unul consiliu de școle a țerii ca instanța suprema de școle a țerii;
- unul consiliu de școle districtuale pentru fie-care districtu politicu precum și pentru orasie cu statute proprie;
- unul consiliu de școle locale pentru fie-care comuna politica.

§. 12. Cerculu de activitate de pana acum alu instantieloru de școle spiretuali și lumene, și anume: a scaunulu politicu de țiera, a autoritătii spiretuali superioare, a Inspectorulu superioru de școle, a diregatoriei tenutali po-

litice, a inspectorilor districtuali, a pasturiloru de sufleto locali și primariloru comunali, remanandu neatinse decisiunile din §. 2. au se trecă în competența organelor de școle consomnatu în §. 11.

Decisiunile mai de aprópe în privint'ă acest'ă și asemnarea unui cercu de activitate mai largu sunt rezervate pentru legelatiunea de țiera.

§. 13. Membrii pentru consiliulu de școle alu țerii sub presiedint'ă locotenentulu (șefulu țerii) sêu a suplinitorulu lui se vor denumi din membrii diregatoriei politice și a comitetulu dietale, preuti a confesiuniloru din țiera și barbati cu cunoscintie esacte în instructiune;

b.) pentru consiliulu de școle districtuale sub presiedint'ă pretorulu era în orasie cu statute proprie a primariulu, din membrii comunelor, preuti a confesiuniloru din districtu și barbati de sciintie în instructiune;

c.) Consiliulu de școle comunale se compune din membri comunali, preuti de diferitele confesiuni și din barbati de sciintie în instructiune, cari si-alegu pre unu presiedinte.

§. 14. §. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, devinu în activitate cu diu'a publicatiunii legii acesteia și toate legile și ordinatiunile ce sunt contra acesteia legi se dechiară de resufite.

§. 15. Cu privire la aceste decisiuni fundamentali sunt în regatele și țierile asemnate de emisu toate ordinatiunile pentru școlile populare și de miedilocu și pentru institutele preporandala pe calea legelatiunii de țiera. —

De la diet'ă Ungariei.

Siedint'ă de sambeta, 5 octobre, a casei reprezentantiloru

(*) La începutulu ședinției sunt de fatia toti ministrii cu exceptiunea contelui Feszty. Ministrulu presiedinte conte Iuliu Andrássy însicintieța că felicitarile corpulu legelativu cu ocașiunea onomasticeia Imperatulu le-a depusu la polele prè naltulu tron, de unde a primitu incredintarea a exprime casei multianita sincera. Acesta scire deputatii o primira cu vivate.

Dupa aretarea recurselor sosite de la ședința ultima, între alteole pentru Matei Popu din districtulu Fagarasiulu se areta credentiu-nalulu, asidere și pentru Constantinu Papfalvy alesu în cereulu Vingardulu (cottulu Albeinf) cei lalti alesi de ablegati ne interesăza putienu, afara se Stojacicovici care e alesu la Zombor unde mai nante era vorba de candidarea lui Kossuth presiedintele incunoscintieța că în restimpulu ce diet'ă avu ferie, Maiestatea sa a santiunatu mai multi articii de lege. Acestia sunt: 1) Franciscu Iosifu I. se corona de rege alu Ungariei; 2) Diplom'ă inaugurala și juramentulu; 3) Regelu coronatu se oferescu daruri de incoronatiune; 4) Se incoróna M. Sa regin'ă Elisaveta și i se oferescu daruri; 5) Se alogu oushodii coronci. Logile santiunate, cetite acum, se considera de promulgate. La timpulu seu, notariulu le va duce casei de sus.

Contele Andrassy ie cuventulu și dice între alteole: „La începutulu lui Iuliu a. c. nainte de intrumperea ședințieloru, ministeriulu a dechiaratu cumca la reinceperea aptivitatii dietali, înainte de toate va asterne casei acele proiepte de lege cari se referescu la cats'a naționalitatiloru, la afacerile religiuari și la uniunea Transilvaniei. Acum regimulu se vede indomnatu a se abate de la acestu siru, și ca se nu para cumca voiesce amenarea dezbaterii aceloru cestiuni importante, voiesce se spuna moti-vulu abaterii sale de la programulu numitu. Acestu motivu e că intentiunea lui a fostu cas'ă a casei, d'a se intruni diet'ă numai la jumeteata lui noembre. Adeca au fostu multe cestiuni importante, a caror'ă elaborare deplina din partea regimulu neci se potea promite mai curundu. Mai era și alta decisiune a casei, în vertutea carcia articii de lege referitori la imprumutulu pentru căile ferate se se asterna casei delocu după incheierea imprumutulu. O decisiune asemene fece cas'a în privint'ă deputatiuniloru, ordinandu ca elaboratulu lor delocu ce se va fini, se se asterna casei. Elaboratulu s'a finitu, și diet'ă trebuî conchiamata. Deci guvernulu se róga ca asta conchiamare se se considere numai de ad-hoc, pentru ca se desbata nainte de toate acele obiecte, a caror'ă desbateri urgenta toem'a necesitara conchiamarea. Guvernulu nu voiesce se restringa aptivitate dietei, căci de la dieta aterna ceea ce vre se face după desbateri acestor obiecte, se se proróge, sêu se lucre în sectiuni. Atunci guvernulu la veri ce intemplantu se va tiené de sirulu pomenitu.

Dupa această dechiarare ministrulu presiedinte areta reportulu deputatiunei, și în legatura cu acest'ă proieptulu guvernulu în privint'ă cutoei ce Ungari'a și țierile anesate vor contribui la speșele necesario pentru afacerile comune, mai departe unu reportu alu deputatiunei în privint'ă conferintieloru tenute în caus'a detorieloru statulu, adeca despre sum'a ce se vine Ungariei și part. aness. din interesele detorieloru de stat, și în fine unu proieptu pentru unu tratatu de vama și comerciul statoritu între ambele ministeric ale imperiulu. Cere ca aceste acte se se cetéșca, se se demande tiparirea lor și se se defiga terminu de pertratate.

Acum se scolă deputatulu Madarasz, și după o cuventare indroducatória fece: „Propunere în privint'ă detorieloru de stat austriac facute de guvernulu austriac.

„Considerandu cumca primindu Ungari'a din detoriile de stat, neci acestei țieri neci țieriloru ereditarie nu face veri unu servitiu, ci toem'a din contra ar fi ruin'ă ambeloru state; considerandu cumca detoriile de stat s'au facutu pentru stirpirea constituționalismulu; cumca Ungari'a prin parteicipare la detoriile de stat ar dá dovéda despre decadint'ă sa morala; cumca prin această Ungari'a ar deveni ne-capace a se ingrigi de generatiunile venitorie; considerandu mai departe cumca constituțiunea ungeréșca n'a primitu încă acelu principiu ce dice că toate averile de pre teritoriulu statulu sunt ale statulu, căci numai acestu principiu

și poporul romanu, era fermu otaritu a nu veni la arme cu Turcii, pe care-i credea anca indusi în eróre de Rusi; era de alt'a totu ce era armat și destinatu a dá peptu inemiciloru țierei, era concentratu în campulu lui Traianu peste Oltu.

Puntu la 12 septembre s'er'a, tabar'a vrasimasiéșca era încheiata la portile Bucureștiloru pe camp'ă Filaretulu și a Vacareștiloru.

Cu o di mai nainte, colonelulu regimentulu de garnisóna venise la Locotenent'ă Domnésca, și întrebă ce se face de vor intrá Turcii și vor cere casarm'a.

Da, — li s'ar fi respunsu de catra comandantulu primariu — da, Turciloru de se vor portá ca amici, se li dămu ospitalitate.

— Inse de ni vor cere armele? — Întrebă erasi colonelulu Goleșcu. — „Se nu le dati?" respunsu-i s'au: Amicii nu ni ceru armele.

Astfelu erau, în resumatu, ordinaile ce se deduseșca soldatiloru Romani ce erau în numeru de vre 400 din alu 2-le reg. de linia și alti vre 200 pompiari.

Candu sosi în casarm'a Mihai-Voda scirea că se apropia Turcii, (în o colona ca de 5—6000, pre podulu de pamentu), se tripișe catra pompiari, ce erau la politi'a, scirea se vina a se uni cu cei-lalti soldati. — Cei 400 de linia, stau la frontu cu music'a în curtea casar-

mei. Spiritulu și liter'a capitulatiuniloru noastre ab antiquo, trecusera din consciint'ă capiloru statulu în ce'a soldatiloru. Turcii erau anca priviti ca alii ai Romanilor. De la densi aternă ca Romanii se li trimiția glónție, sêu salutaru. — Cum se apropiara Turcii, band'a noastră intonă mersulu de ceremonia și soldatii prezentara armele. Turcii în locu de a stá nainte porței ca se între, rapedira tunurile în fuga mare de cea-lalta parte a casarmei și le asiediara în linia de bataia, tragendu și o mare parte din soldatii loru intr'acolo. — Atunci toemai veniá și compan'ă de pompiari, condusa de bravulu capitani Zaganescu.

Cum vedu elu acea preparativa ostila, i veni se stea și se comande inapoi în orasie, inse sciá ordinile ce se dedusera și urmá nainte spre a se uni cu soldatii din casarm'a. Comanda pasiu iute și soldatii, cu pusca a lene pe umere, si-facura drumu prin multimea de turci. Fiti-lele erau aprinse la tunuri și Turcii așteptau pre pompiari se ajunga în dreptulu lor. Zaganescu comanda pasiu mai iute. Turcii comanda ca toti ai loru se se aduna la unu loc. În iutié'ă loru unu soldatu d'ai lor, se împiedecă de unu soldatu romanu și cadî jos. Unu oficiaru Turcu lovi cu latulu sabiei pe pompiarulu Romanu.

Intr'acestea unu soldatu turcu, urmandu esemplulu șefulu seu, descarcă arm'a în piep-

tulu unui pompiaru și-lu culcă mortu la pamentu. Pompiarii erau atunci dreptu în gur'a tunurilor și siliu a se apropiá mai rapede de casarm'a. Puscele lor erau góle. Candu trecusera mai multu de jumetate din dreptulu tunurilor, de odata bubui unu tun și se deschise unu drumu largu pintre pompiari. Acesta descarcare se repeti adón'a óra. Cati-va pompiari cadiura den nou. — Incepura apoi carabinele și puscele turcesci; pompiarii inse erau mai la adapostu langa casarm'a.

Vediendu dara pompiarii că s'a trecut de gluma și că Turcii în locu d'a respunde cu salutarea, la salutarea Romanilor, trimiția glónție și bómbe, — facura și ei veri cate-va cruci, și-adusera aminte de strabunii devotati în valea Racovei, Calugareniloru și o suma de alti campu de bataia, uitara că sunt numai 200 contra a veri 6000, amplura puscele, incepura a trage cum seie se traga Romanulu totu sub tit'ă stanga, ca se nu dice paganulu că intratu intr'o țiera de natarái. Între aceste, mitrali'a turcesca îi prapada. Vedindu această, soldatii nostrii esecutara manevr'a d'a se culcă la pamentu candu dau tunurile, și cu chipulu acest'ă treceau glónțiile pe de asupra. Dar în cele de pe urma, desperati, strigara cu totii: pe tunuri copii! Si ca fulgerulu se rapedira pe tunurile inemice, cari erau pline, dar se rapedira cu atat'a iutié'ă că tunarii n'avura neci timpulu d'a

pune fitilulu ce stá aprinsu. Odata stapeni pe tunuri, pompiarii le sucira în locu, le indreptara cu gur'a spre Turci, pusera fitilulu, le descarca barbatescu și intindu la picioarele loru o multime de morti și raniti.

Baionetele și spadile anca joaca binisioru. Pustiirea fu grozava.

Ai nostri erau stapeni pe situatiune și tunuri, inse cum se le tienă? Unu colonelu turcu se rapedi calare spre capitanulu Zaganescu. Acest'ă ie pusca din man'ă unui soldatu, lochesce și întinde mortu la pamentu. — Cei 400 de soldati ai nostri din curtea casarmei dau și ei mereu, inse focurile lor venau prè de departe.

Pompiarii anca sfarsisera patróncele și a-lergara care în cotto potu spre a se aprovisiona. Generalulu turcu, Cherem Pas'i'a, nu-i scapá din vedere că man'ă acca de pompiari de se va aprovisiona erasi, este în stare a-i sterpi tota colón'a de operatiune, și strigá se stea foculu, soldatii nostri din curtea casarmei anca ridicara o batista alba în verfulu unei baionete. Parlamentarele incepú. Colonelulu Goleșcu, se duse la Turci și incepú a vorbi. Locotenentulu Danescu era ranitu și zacea cu capulu pe o buturuga. — Unu turcu vine langa densulu, Pimboldescu cu baionet'a, elu radica capulu. Turculu, vediendu-lu că misca, i descarcă arm'a în capu și-lu lasă mortu.

Unu Romanu cetățianu vede acea barba-

tr da dietei dreptulu a despune liberu despre avera poporului; considerandu cumca prin participarea la detoriile de statu, poporului ne-participat i s'ar turbura conceptele despre proprietate; cumca dupa conceptele moderne de proprietate neci unu parlamentu n'are dreptulu a impune poporului seu detoriile altui statu; den aceste motive propune urmatoriulu articlu de lege:

1. Cu dreptulu nimene pote fi silitu a contribui la detoriile de statu ce le-a facutu guvernulu austriacu fora conlucarea Ungariei.

2. Guvernulu austriacu se dee socota despre venitele si speselo ungresci de la 1849 in cocia, si daca au fostu mai multe spese, Ungaria se suplinese, daca au fostu mai multe venite, guvernulu austriacu se fic detoriu a da prisosulu Ungariei.

3. Se va ordina pe totu teritoriulu Ungariei votulu universale alu poporului, pentru ca toti locuitorii contributori ai tiei se se pota pronuncia daca si catu vreu se primesea dia detoriile ce le-a facutu guvernulu austriacu fora de conlucarea Ungariei, seu daca poporatiunea Ungariei (in casulu daca Ungariei i se va restitui viciu'a de statu nedependinte garantata prin legile din 1790/91 si 1847/48) vre se contribue odata pentru totdeun'a o suma pentru stimperarea seracei din provinciile austriace.

Era pentru casulu daca diet'a va respinge acesta propunere si va primi o parte ore-care din numita detoria de statu, subscrisulu deputatu (in convingerea ca motivele insirate sunt identice cu parerile mai intregi poporatiuni din Ungaria marturisindu acelu adeveru ca detoriile facute de altulu se potu primi de buna voia dar nu potu fi impuse de neci o lege) deciatara cumca aceia cari vor vota pentru primirea detoriilor de statu austriace, cu avera lor vor fi respunditori natiunei si singurateciloru pentru daunele ce se vor esca.

So intielege ca Madarasz in cuventarea sa a fostu a dese intreruptu de sgomotu, une ori de risu parte naturalu, parte fortiatu.

Madarasz pretinse ca propunerea lui se se tiparasea si dosiga terminu de desbatere, candu apoi o va motiva.

Siedintia venitoria o va inoiciintia presedintele in modu indatenu.

Incetarea metropoliei gr. cat. de Blasiu, e decisa.

Aceste cuvinte le cetiram in „Pesti Napló“ de dominea, imprumutate din „Pesti Hirnök“, ambele aceste foi sunt mai multu seu mai putienu oficiose.

De la repausarea fie-iertatulu metropolitu Siulutiu se respandira in diferito tipuri si la diferite ocaziuni scrii neplacute pentru romani cu referintia la arhiepiscopii a romana din Blasiu.

Mai antaiu a fostu „Wanderer“ din Viena care a luat cunoscintia despre acesta, dand'o cetitoriloru sei numai in tipu de fama: „se dice.“

Am vedutu cu dorere ca antagonistii

nostri politici neci privindu la marginea si in lantrulu momentulu nu vor se desbrace partimele politice. Ei uita stim'a pentru virtutile repausatulu si-lu provoca la polemica candu elu nu mai pote vorbi cu cei din asta lume.

Numai de asemenea provocare se potea considera faim'a din numitulu organu, care incetarea metropoliei o motiva cu cercustanti'a ca Siulutiu, de ferice memoria, joca rola politica in opusitiune cu programulu regimului.

Daca atunci n'am luat de locu cunoscintia despre atinsa fama, caus'a a fostu un'a ca nu ni-am potutu permite a presupune despre regimulu ungrescu atata neprevedere in catu se nu cunosca ca prin asemene actu s'ar atinge consciintia religioasa a milioaneloru de romani, era de alta parte am doritu se incunjuramu ans'a a ni se pote arunca cumca culegeinu tote faimele neplacute atingatorie de romani chiaru si cele mai nebasate, spre scopulu de a produce in cetitori sensatiune nefavorabila fratietatii ungresci carea se intona atata de multu, dar a careia realizare — dorere! — n'o potemu observa defelu, neci ni imbia cineva veri unu microscopiu politicu ca s'o potemu scruti ca existe ore, catu de putienu, macar unu simburu aptu de a servi mai apoi unei institutiuni carea se traduca in prasse dorintiele milioaneloru de locuitoru neunguri din Ungaria.

Astadi inse candu incetarea metropoliei nostre gr. catolice se inoiciintieza in modu atata de categoricu, credemu ca nimene ni va pote imputa daca ne oprimu la acestu obieptu pentru a ni face pre scurtu observatiunile nostre, si anume:

Preotulu romanu neci candu nu inceta a fi fiulu patriei, si ca atare elu are, elu trebuie se aiba si drepturi politice, ce le essercieza in calitatea sa de cetatianu. Pentru sminte cetatiansci a-i impune pedepse besericesci si vice versa nu consuna principiiloru moderne din jurisprudentia. Daca fie-iertatulu Siulutiu ar fi smintitu ceva (ce inse nu va concede neci unu romanu) ca cetatianu romanu, trebuie se i se aplice legea cetatiansca, dar nu pentru credintia politica a metropolitulu a pedepsi beserica, caici altmintre am ajunge la consecintiele ridicose de confusuni de concepte ca n'am sci face desclinire intre cleru si beserica, pentru detoriu'a preotiessa a esecua cass'a besericesca etc.

In calitatea sa de fiu alu patriei, Siulutiu a fostu in dreptu a marturisi acea credintia politica carea consuna convingerei sale, si daca i se imputa rola sa politica, apoi totu asiè se pote replici si guvernulu cum de — prin incetarea metropoliei — vre se duca motive politice in afaceri besericesci?

Si scie ca celu ce a sieditu pre scaunulu arhiparitorescu din Blasiu, a trebuit se esa din increderea, din alegerea poporulu romanu Si Siulutiu a fostu alesu. Acesta e dreptulu arhidecesaniloru. Credemu ca guvernulu neci in casulu acest'a nu va despune contra dreptulu credinciosiloru, si candu acestia se vor aduna precum recere sinodalitatea besericea romane, nimene va fi mai competente de catu ei a desbate, decide causele besericesci in modu conventoriu religiunei si a face totodata pasii cei

vor gasi necesari pentru a asecura besericea nependintia si suera de apitivitate ce-i este necesaria spre a pote respunde soopulu ei divinu.

Romaniu tienu multu la sinodalitatea besericea loru, au cause proprie actuale si istorice si multe motive spre acesta. De acea caracteristica santa ei nu-si vor desbraca beserica neci vor voi se li-o desbrace altii.

Nu ni potemu permite presupunerea ca ministerulu ung. ar dori se delature sinodulu. Acelu ministeriu din care face parte si br. Eötvös, barbatulu ce tindo a introduce sinodele inea si in beserica romano-catolica.

Dupa mortea arhiepiscopulu sinodulu are se se intruneca pentru alegerea noulu arhiepiscopu. La acesta alegere pe romani ii indreptatesce unu dreptu istoricu. Si daca fratii magiari descosidera dreptulu naturei — buna ora casi in cestiuena natiunitatiloru — speramu ca nu vor descosidera dreptulu istoricu, acelu titlu la care provoca atatu de dese ori, si pre care li o basata tota constitutiunea.

In fine, veri care se fic oficiositatea atinseloru diurnale, totu nu potemu crede ca incetarea metropoliei ar fi decisa, caici insusi ministerulu presedinte Andrassy in siedintia dietei din sambeta trecuta promise ca va aduce proiectulu de lege in causele religiunarie. Va se dica, o lege constitutiunala in asemene afaceri va veni numai de acum, deci pana atunci ministerulu nu va pote face neci o inoie, nu cumca se se dica cumca ministerulu constitutiunala luca in modu neconstitutiunala. Acceptamu dara acea lege, se ni asecuramu autonomi'a besericea.

Kossuth si Kemény.

„Pesti Napló“ aduce a doua epistola a lui Kossuth indreptata catra redactorulu Kemény. Postulu guvernatoru Kossuth vorbese mai antaiu despre pusetiunea ce a luat guvernulu fatia cu epistola densulu catra alegatorii din Vatiu. „Domnulu ministru Wenkheim m'a dechiaratu sub nota de infidelitate. Multiamu, barone draga! Nu m'ai adusu in societate rea. Lipsesc numai ca si diet'a se me proserie. Si acesta potemu ajunge. Si Rákóczy a fostu proserisu. Firesce ca de acea Rákóczy totu a remasu — Rákóczy. Elu a fostu unu omu mare in celu mai nobilu inticlesu alu cuventulu. Io-su unu omu micu cotidianu. Dar neci o desplacere dlui Wenkheim, in mani'a tuturoru fulminatoriloru salo io totu remanu numai Ludovieu Kossuth.“

Enunciatiunea catra alegatorii din Vatiu n'a meritatu judecata osenditoare, nefindu „rescolare evidentu contra statulu publicu.“ asemena parero s'a espresu si mai nante in scriosea deschisa catra Deák, cu alte cuvinte numai, dar precepte tuturor'a. Si in adeveru elu nu crede ca acesta enunciatiune ar fi provocatu procedur'a guvernulu; admonitiunea trimisa natiunei ungresci, ca se nu se lase a fi impiasa la batalia pentru a castigat guvernulu de Viena pusetiunea ce a perdot'o in Germania, — acesta admonitiune cuprinsa in scriosea ca-

tra alegatorii din Vatiu, a fostu audita cu atata neplacere in Viena si in cercurile inspirate de Viena.

Kossuth trece la caracterizarea pusetiunei politice a Ungariei fatia cu Germania.

E unu adeveru, a caruia descoperire nu si-o aroga siesi, cumca Ungaria are cause importante a intimpini cu simpatii nisuintiele de unitate nemtiesca, dar sub conditiunea ca principelo ce va domni preste Germania se nu porte coron'a santulu Stefanu.

Au trecut 1024 de ani (de la tratatulu de Verdun) de candu Germania a existe. De atunci avu purura veri unu simbolu de unitate, si desolatiunea ei interna totu a acaditu; dar in adeveru unita n'a fostu inea neci-odata, si pentru ca n'a fostu unita, era purure loculu de convenire alu influentiloru straine, de la 1815 alu celoru rusesci. Dar este naturale ca trebuie se fic unita si prin urmare nedependinte. Si pentru ca acesta este naturale, se va si intempla. Asiè este logic'a istoriei. Cine voiesce se impedece acesta, voiesce ceva ce e cu nepotintia. Dar „nu trebuie a voi neci candu ceca e cu nepotintia.“ Fast'a o sentintia alui Napoleone III. Cercustantiile reservara timpulu nostru deslegarea cestiuuni unitate nemtiesci, asiè-dara unu timpu in care preste Europa domnesce principiulu monarchicu. Ce s'ar face, daca in Francia nu numai s'ar intempla ceva „nepreveditu“ ei inea s'ar si consolida, seu daca consulu proporatiunei tenerulu gigante americanu ar areta 100 milioane de locuitoru (spre ce nu se receru 100 de ani) si ar doveni o putere impunatoria? Acesta e alta cestiuene. Acelu principiulu monarchicu e celu domnitoriu si de aceea unitatea Germaniei se pote realisa numai in legatura cu principiulu monarchicu.

Daca peste Germania ar domni acelu principe, care ar domni si preste Ungaria, atunci Ungaria ar ave se lupte contra tendintiloru de germanisatiune. Era dac preste Ungaria nu domnesce domnitorulu Germaniei, atunci Ungaria remane scutita de pericolulu germanisatiunei. Ar fi apoi intru interesulu unei asemenea Germanii unite ea se nu conceda estinderea influentiei rusesci, si asiè Ungaria ar gasi in Germania unu aliatu contra Rusiei. Mai departe ar fi intru interesulu Germaniei unite a infintia murulu polonu celu despartitoriu intre Germania si Rusia; asiè ar invie Polonia, si acesta ar fi intru interesulu Ungariei. Deci sunt cause importante a simpatia cu nisuintiele de unitate ale Germaniei, si a fostu unu timpu candu acesta nu era in Ungaria o cestiuene de partita. De acesta parere era ficicne in Ungaria, chiaru si bar. Kemény. La 1848 inea era in desbatere cestiuena nemtiesca, si s'a sciutu din capulu loculu cumca coron'a imperiala nemtiesca se va imbia regelu de Prusia. Si ce s'a intemplat in Ungaria cea devenita nedependinte? S'a intemplat la 3 aug. 1848 ca cas'a reprezentantiloru dietei ungresci si-rosti cu unanimitate cele mai calde simpatii pentru nisuintiele nemtiesci de unitate. Si cine a propusu acestu votu de simpatia? do- ra io? ba nu! ei Stefanu Gorove ministru de

ra crudime, smulge unu paru din gardu, trage un'a in capu turcului, lu culca, i smulge pusca din mana, infige baioneta si'n altu tureu ce venia asupra lui, l'ucide si pe acela, ii iè si lui arma si cu amandou puscelo se rapede la vale in Isvoru.

Intra aceste restulu pompiliariloru intrase in curtea casarmei, si se unise cu cei-l'alti. Bietii omeni mai multu de catu dieciuiti, prin modulu infamu ce am aretatu, esiti din sine de turbare si disperare, apucara la medilocu pe capitanulu Zaganescu si amenintandu-lu, care de care striga mai tare: „Ce e asta domnule capitan? Ne adusesi aci cu puscele gole; Turcii ne ucidu ca pe vite. Suntemu venduti. — Venduti! Venduti, strigara cu totii, amenintandu-lu.

Capitanulu Zaganescu, nu scia ce se faca, ce se respunda. Isi pierduse mintile. Totusi striga, si elu: Venduti fratiloru, inse de turci. Se morimu cu totii ca nisce bravi!

„Se morimu! se morimu!“ respunsera cu totii, catu nu mai semená strigari omenesci. Turcii insisi se spariara si incepura a se sili se arete prin felurite schime ca s'a facutu gresiela si cerura pace, numai se lase armele si se se duca fic-care pe acasa. Romanulu, creditoru din fire, generosu, sciindu ca pe unde ese cuventulu, ese si sufletulu, ascultara si incepura a depune armele departandu-se. Inse n'apucara

a face cati-va pasi afara din curtea casarmei, si — unu nouu actu de tradare se indoplini, — si tunurile incepura a-i matura din deretru. Mitralia ii secerá grozavu. Pacini din acesti martiri scapara. Remasitiile venerabileale companiei celoru 200, le-amu vedutu in sera trecuta de 13 septembrie 1867, candu s'a serbatu pentru prima ora, in modu mai oficialu, in fatia omeniloru si a lui Dumnedieu, memori'a acelei lupte care a redatu, in timpii moderni, hotediulu sangelui armatei romane.

Oficirii ce au comandatu glorioasa trupa, afara de capitanu Zaganescu, au fostu: sub-loctenintia Dinca, Foceanu, Starostescu si loctenentulu Danescu (ucisu in modulu infamu cum am vedutu *)

Ori catu de disproportionate au fostu puterile numerice ce s'au isbitu la 13 septembrie, in dealulu Spirei, rezultatele au avutu unu efectu nemarginitu asupra viitorulu tiei. Si efectele au fostu mai resunatore anca, in strainetate de catu in lantrulu tiei.

I. Michelet, care califica pe 13 septembrie intr' unu modu caracteristicu si avantajos

*) Noi am schitat acestu episodiu dupa relatiunile aaeloru ce au fostu martori oculari si cari relatiuni, au capatatu caracterulu autenticitatei anca din 1848.

**) I. Michelet: Légend. démocratique du Nord. 359.

***) Ibidem.

pentru romani, seria la 1851, aceste pucine dar epigramee cuvinte: „Resistinta eroica a pompiliariloru Bucuresceni, probéza indestulu, ce ar fi fostu in stare se faca acestu poporu.“

*) Aceste cuvinte, in gura unui barbatu atatu de mare ca Michelet, sunt o intrebare si o condamnare, in acela-si timpu. Catra cine intrebarea? Pentru cine condamnarea? Din fericeire respunsulu l'aslamu aci: Daca Francia ar fi vrutu se venda arme Romaniloru in 1848, — ceea ce ea refusa cu indaratnicia, — ei s'ar fi ridicatu in masa in contr'a Rusiei. Unu micu populu care se ridica in masa e mai numerosu de catu cea mai mare armata din lume. (**)

Cea inse ce n'a intielesu Francia nainte de 13 septembrie, a intielesu dupa 13 septemb. Pentru aceea dice-vom impreuna cu D. Nicolae Ionescu, unulu din principii dictionei nostre elegante, ca sangele versatu in dealulu Spirei, a roditu, ne-a recomandat Europei si noua insi-ne, ne-a radicatu, ne-a salvatu!

Pentru noi, acestu actu este, un'a din acele energice protestatiuni facute, cu mana armata, decati-va, in numele unei natiuni intregi.

In 13 septembrie 1848 vulturii de la Racoava si Calugareni au tresaritu. Strabunii din morminte au fostu mandri de stranepotii lor.

Astadi puterea probanta a unui poporu viu, sta in valorea militara si in numerulu opiloru ce frecuenta scolele.

Lupt'a de la 13 septembrie, fia unu simbolu de omulatiune. Adeveru vorbindu, lupt'a curge, la noi, nu numai pe campulu politicu, ci si pe celu comercialu, si pe celu sciintificu. Inemicii sunt multi si neimpresora de protutindene. Mai cu deosebire coruptiunea si ne iubirea de tiera facu verfu. Se fia dar bine constatatu, ca de aceste calamitati, nu vom scapa, pana nu vom lupta unulu in contra a doue dieci, precum s'au luptatu pompierii de la 13 septembrie 1848, — si au invinsu pentru ca nu s'au intebatu de vor invinge seu ba.

Asia dar, sarutare voue remasitie sante ale batalionulu sacru din 1848. Pomenire eterna si nestersa recunoscintia fia voua umbre ale celoru repausati in lupta santa pentru Patria!

Asia dar:

„Dormiti in pace, umbre, martirii Romanimei, „Ce-ati ingrasiatu pamentulu cu sange de eroi!

„Nu plangeti mame filii, caici ei ne-au scos din morte, „Onorea, existintia, tesauru mai frumosu; „Prin sangele lor saoru s'a stersu tiran'a sorte, „S'a atinsu pentru purure suspinulu durerosu.

„Er voi plantatie crude ce-acumu pasiti in lume, „Pastrati cu reverintia acestu actu omenosu, „Sapandu profunda in animu alu braviloru frati nume, „Ce sangele-si versara in campulu glorioasu.“

G. Missail.

acum'a. Elu n'a propusu numai acésta, ci si promptéti'a de o aliantia.

Cas'a reprezentantiloru, in care erau trei din ministrii actuali: Eötvös, Horváth si Lónyay, ba si Kemény, au primitu propunerea lui Gorove, ba la propunerea lui Paulu Nyáry mai primt urmatóriele: „Daca guvernulu de Vien'a vre se încépa veri o batalia cu puterea nemtiésca concentrata, din caus'a cestiunei de unitate nemtiésca, pentru asemene casu reprezentantii Ungariei dechiara prin acésta ca guvernulu de Vien'a nu va poté contá pe spriginéca Ungariei.“ Dar acésta facu la Vien'a sensatiune asiè de rea, in catu si-propusera a nemici nedependenti'a Ungariei garantata de legile din 1848, daca nu altcum chiaru si cu arm'a, pentru ca Ungari'a n'a voitu se fie intrebuintata de instrumentu contra Germaniei. Dorinti'a a despune despre puterea Ungariei spre scopulu acést'a, ni aduse pre capu arma'ta imperatésca si invasiunea rusésca. Urmà catastrofa de la Sír'a (Világos) si apoi despusera liberu despre Ungari'a. S'a escatu batalia pruso-austriaca. Ce resultà? Sadowa! si de ce? pentru ca ostasiulu ungurescu nu s'a potutu insuffeti pentru unu scopu contrariu intereselorunguresci.“

Kossuth imputa parti'tei lui Deák ca amagesce natiunea in privinti'a cestiunei deconstitutiune. „Transactiunea in afacerile comune nu este o aliantia a popóraloru; ar fi anomalia a vorbi despre asiè ceva in situatiuneade astadi a Austriei. Transactiunea nu multiamcesce neci o parte si vatema pre fie-care. Ea ni-a facutu pre boemi de inimizii si-i pregatesce pentru aliantia cu Rusi'a. Cu fratii nostri croatii contele Andrássy ar fini impacatiunea in decursu de 8 dile, (cum? Red.) daca elu ar fi in adeveru ministru-presiedinte ungurescu nedependinte. Dar transactiunea in afacerile comune a facutu cu nepotintia impacarea. Totu asiè nu se póte numi transactiune pentru aperare reciproca, preum dice parti'ta lui Deák. Daca s'ar fi atientitu numai aperarea, atunci la Vien'a ar fi trebuitu se se ice de basa uniunea personala.

Deci in Vien'a s'a atientitu la putere spre ofonsiune. Baronulu Beust (pre care de seouru nu pentru aceea l'au adusu din Sassoni'a ca pre curtea de Vien'a s'o desvetie de nemtia) a marturisiru acésta cu sinceritate. In cerculariulu seu catra diete (4 fauru) o spusé apriatu ca trebuesce impacatiunea cu Ungari'a caei altmintre monarchi'a nu si-ar poté recupár vechi'a sa pusiuni istorica. Acésta vechia pusiuni istorica nu e de cercatu aiure de catu in Germani'a, dóra si in nisuintie de compensatiuni in orientu pentru perderile din Itali'a. Asiè a preceputu acésta si Napoleone, de aceea s'a dusu la Salisburg. Si semnu dupa semnu ni descópere ca cestiunea nemtiésca amenintia cu batalia nóua. Si aci e intrebarea daca Ungari'a are estimpu interesu mai mare de catu in anulu tr. ca se spriginéca pe Austri'a in lupt'a contra Germaniei. Preceperea mea, inim'a mea, esperiintiele mele, vócea admontórie a istorici, tóte cate potu avé influintia a supra convingerei, mi spunu cumca acum'a dupa transactiune in afacerile comune si intre cercustantiele intre cari resbelulu causei nemtiésce s'ar complicá neconditiunatu si cu caus'a orientala si ni-ar invitá o invasiune rusésca pre capu, cumca acum'a a provocá acestu resbelu ar fi (mai multu de catu veri candu) in contradicere cu interesele patriei, ba i-ar aduce periclu de mórte.

Am trasu in consideratiune cumca noi n'avemu arma'ta nationala; cumca actulu in privinti'a afaceriloru comunu a sternitu credinti'a in totu orientulu cumca esistu dorintie de compensatiuni; cumca asta credintia la vecinii nostri orientali a sternitu zelotipia ba desplace-re catra Ungari'a carea a devenitu ancor'a politicei de Viena; si cumca in urmarea influintiei ce acésta desplace (desgustare, neaplecare) ar esserciá a supra popóraloru consangene ce traiescu in patri'a nóstra, pre langa invasiunea rusésca s'ar poté intemplá si unu resbelu civilu.

Si pentru ca tóte acestea le-am luat in socotintia, de aceea am consideratu si consideru resbelulu ce amenintia de unu atare, in care caderea e nemicie era invingerea n'are veri unu folosu eugetabilu, dar neferieire, dauna si periclu ar aduce patriei; pre candu intregitatea teritoriala si unitatea politica a tierii inca in decursulu resbelului s'ar espune unei astfelu de desfaceri, in catu óri cum ar roesi resbelulu, numai anevoi'a s'ar mai poté impreuná. Pentru ca iubescu ferbinte patri'a mea, am admoniatu pro concetatiunii méi in acésta ingrigire mare

a inimei mele, ca, daca nu vor se arunce patri'a in periclu, se grabéca a-si pune in cumpena dechiaratiunea decisiva pre cale legala si in modu legalu.

Si Dta iubesci patri'a, neci dta nu poti dorí se cada in periclu pentru interese straine. Ar fi fostu dorintia d'tale a intinde man'a pentru a departá periculu si imprasciá ingrigirea, ce merita stima si in contrariu. In locu de acésta, s'a recursu la vatemari ticalóse si suspitiunári neintemeiate. Credi a departá ast-felu periculu? Prin acésta numai ce m'ai intaritu pre mine si pro milioele din poporu in convingerea cumca ingrigirile nóstre sunt fórtó basate.

Caus'a Romei.

Rescolatii sunt sub conducerea lui Menotti Garibaldi, fiulu celu mai betranu a generalului. Pana acum fura intre arma'ta rescolatiloru si intre trupele papale cam cincitacuri mai mici, din cari rescolatii esira invingatori. Ataculu mai insemnatu a fostu la Acquapendente unde cam 30 de giadarmi papali cadiura in manile rescolatiloru.

Miscamentulu revolutiunariu se estinde totu mai tare. In doselinite locuri ale statului papale se forméca trupe de voluntari, cu intentiunea a rescolá tóta tier'a si apoi a merge contra capitalei Roma. Intentiunea loru, — crede „Itali'a“ ca — va succede. Guvernulu papale are numai putiena armata, si acésta trebue se steo in capitala pentru a sustienó ordinea si leniscea publica. De alta parte trupele papale nu sunt modelu de credintia catra juramentulu loru.

„Reform'a“ din 4 l. c. contine o dechiarare alui Pietru Settimi locutiuninte giandarmeriei papale in Acquapendente, care in numele seu si inca aloru 32 de insi cadiuti in manile rescolatiloru, se indotorescu cu parol'a de onóro cumca neci unulu dintre densii in decursu de trei lune nu se vor luptá contra rescolatiloru. — Daca liberalii elibera pre ceiprinsi, sub atins'a conditiune, o semnu ca liberalii spéra a poté castigá si Rom'a in decursu de trei luni.

Din Rom'a nu s'a insciintiatu inca neci o desordine. Dar comitetulu nationalu secretu s'a sfasiatu in partite, séu mai bine dicendu a in-cetatu, delocu dupa prinderea lui Garibaldi, aretandu intr'o proclamatiune la adres'a natiunei motivele ce l'au indemnatu a face astfelu. Cateva despartieminte ale acelu comitetu si multi liberali din Rom'a au protestatu contra desfacerei comitetului centrale si au pretinsu se remana la postulul seu acum'a candu este cea mai mare necesitate.

In 2 l. c. pe murii Romei era urmatórea prochiamatiune: „Romani! A sositu momentulu se frangeti catusielse rusinóse. Dovediti ca spiretele Romaniloru celoru mari si astadi se gasescu in Rom'a casí in dilele mai ferici din trecut. Prindeti armele si spuneti luméi ca Rom'a doresee o Italia unita si nu domnirea papala.“

La Torino in 4 l. c. s'era s'a intemplat o demonstratiune mare. O multime uriesia de ómeni se miscá pe strate catra prefectura. Ajungendu acolo, se trimise o deputatiune catra cestorele pentru a-i predá o adresa menita guvernului, si carea in tonu energeticu pretinde ca cestiunea Romei se se desloge catu mai curundu. Sub totu decursulu demonstratiunei resunau strigari: traisca Garibaldi! traisca Menotti Garibaldi! Rom'a o voimu! — Dupa predarea adresei multimea se desfacu in ordinea cea mai buna, éra nóptea domni pe strate leniscea indatinata.

Romania.

Tergulu de Viena.

Preturiile negótiiloru sunt:

	centenariulu (marge, mage)	
Bumbaculu Egiptianu	85 fl.	90 fl.
„ Nordamer. middl.	65	70
„ Grecescu	55	60
„ Levantinu I.	45	55
„ Persianu	42	45
„ Ostind. Dhol. fair	47.50	—
„ „ midd. fair	45	—
Canep'a de Apatin	19.50	22
„ „ Itali'a, curatite faino	65	80 fl.
„ „ „ midlocia	50	06

„ „ Poloni'a naturala	17.75	19.50
„ „ „ curatita	24.75	33.50
Inulu natural de Polonia	19.50	22.75
„ „ Moravia natural	27	37
Mierea de Ungari'a naturala	18.50	19
„ „ Banatu alba	—	—
„ „ Ungari'a galbena	19	20
Sementi'a de trifoiu din Stiria		
cea rosia curatita	27.50	— 29
„ lucerna italiana	28	30
„ „ francésca	—	—
„ „ „ unгурésca	27.00	27.50
„ „ „ curatita	28.50	29

Talpa lucrata (Pfundleder		
prim.)	95	100
„ „ („ Corametti)	89	96
Pelea de bou, uda cu córno,		
cea din Poloni'a de	25—27	
„ din Ungari'a de	27—28	
„ „ „ uscata cent.	58—61	fl.
„ vaoa „	58	61
„ vitielu „	—	—
fora capetine	134	140
cu capetine	119	123
„ din Poloni'a cu cap.	95	107

Oleulu pentru templari celu negru	13.50	14.50
„ „ „ celu brunetu	18	19.50
„ „ „ celu galben.	20	21.75

Oleulu de inu	33	33 1/2
„ „ rapitia (rafinatu) —	—	—
„ „ „ terpentinu galitanu	14.50	15.50
„ „ „ rusescu	15	16
„ „ „ austriacu	20	21

Colofoniu.	7	— 7 1/4
Smóla nógra	5 1/2	6
Unsóra de cenusia din Iliri'a	18.25	18.75
„ „ „ Ungaria (alba)	16.50	17
„ „ „ „ (albastra)	14.50	15.50

Rapiti'a din Banatu, metiulu		
„ „ austriacu	5.50	—

Perulu de capra din Romani'a	26 fl.	28 fl.
------------------------------	--------	--------

Lan'a de óie, cea de iérna	115	120
„ „ „ „ véra	110	120
„ „ „ „ mielu (fina)	190	200
„ „ „ „ óie din Transilvani'a	105	—
„ „ „ „ Brail'a, Jalomiti'a	78	—
„ „ „ „ Romani'a mare	76	—
„ „ „ „ mica	68	70

„ „ tabaci (Gürber) din Romani'a	62	— 64
„ „ óie din Banatu, cea comuna, grósa	55	— 58
„ „ óie din Banatu tigai'a	70	— 72
„ „ véra din Besarabi'a	—	—

Unsóra de porcu	40.50	42
Slanina afumata (loco)	42.50	43.50

Cér'a din Banatu si din Ungari'a, cea galbena	128	— 130
coa nalbita	156	— 160

Prunele uscate, din 1865	—	—
Zaharulu Raffinado	31	32
„ Melis	29.50	30.50
„ Lompen	28.50	—

Gravulu din Banatu 89 fl. metiul	6.60	cr.
Ordinulu	72	—
Ovesulu din Ungar.	42	— 2.00

Searu de óie din Romania	—	—
Coltiani (Knoppert) I. din 1866	19.00	20.00
„ „ II. „ 1866	00.00	00.00
Dirdie (Trentie) Unguresci, albe	10.25	10.50
„ — „ jumetate albe	8.25	8.50
„ — „ obele	— 6	6 1/2
„ — „ ordinare	— 5	5.25

Tergulu de luni avu 2691 de vite curnute. Cercarea fu buna. O vita trecea cu 145—177 fl. socóta medilocia, éra dupa greutate se vine centenariulu la 27—31 fl.

VARIETATI.

= Contra concordatului se tramitu neincetatu adrese senatului imperiale de la diferite comune. Acésta cestiunea e cea mai desbatuta atatu in diurnalele catu si in conversatiunea nemtiloru. Materia li-a datu si sinodulu prelatiloru catolici din Cislaitani'a cari se intruniseru la Viena si fecera o adresa catra Imperatulul in favóra concordatului. Domineca se latise faim'a in Vien'a ca milit'a e consemnata in caserne si polit'a inmultita ca se póta impedeá o demonstratiune ce s'ar fi intentionatu contra unui prelatu innaltu din caus'a concor-

datului. Intr'aceea demonstratiunea nu se intempla.

= Cum e tier'a, asiè e ronduili. Intr'unu satu din Boemi'a s'a luat judelu alungulu pre la toti locuitorii cari erau desu cu banii de scóla, au incassatu banii si im- glóba 15 cr. de la casa, astfelu ca s'era in bica marturisi insusi ca si-a castigatu bani de panoupe de vinu. Acésta cereuléca prin tóte foie nemtiésce ca unu abusu de putere fórtó ridicu losu, — ce ar dice inse candu ar sei cumca incasséca pre la noi banii bietiloru invetiatar, cari insisi adese dau din a loru, donuri judelul.

= Maiestatea Sa Imperatulul a primitu demissiunea lui Ludovicu br. Josika dia prestulu de comite supremu in comitatulu Clusiu-lui. I-a espresu recunoscintia pentru serviliu de multi ani, si a denumitu in loculu lui de comite supremu pre contele Colomanu Eszterházy.

= Unu faptu frumosu. Eracliu Dumba, primariu in Turnu Magurele a oferitu salariulu seu 2300 lei de diurna capului gardienat. de acolo.

Cursurile din 7 opt. 1867 n. sér'a.

(dupa aretare oficiale.)

	bani	marf.
Imprumutele de statu:		
Cele cu 5% in val. austr.	50-80	51-—
„ „ „ contributiunali	56-20	56-40
„ „ „ nóue in argint	86-—	86-26
Cele in argint d. 1865 (in 500 franci) ..	78	— 77
Cele nationali cu 5% (jan.)	64-20	64-40
„ metalice cu 5%	54-50	54-75
„ „ „ „ „ malu—nov.	67-60	67-90
„ „ „ 4 1/2%	48-—	48-26
„ „ „ 4%	42-50	43-—
„ „ „ 3%	82-—	82-50

	bani	marf.
Efekte de loteria:		
Sortile de stat din 1864	71-—	71-20
„ 1865 1/2 in cele intrage	79-90	80-10
„ „ 1/2 separata	83-50	84-50
„ 4% din 1864	70-75	71-50
„ „ din 1839, 1/2	135-—	137-50
„ banciei de credit	122-25	122-76
„ societ. vapor. dunarene cu 4% ..	85-50	86-50
„ imprum. princip. Eszterházy a 40 fl.	100-—	102-—
„ „ Salm	29-—	29-50
„ cont. Palffy	21-50	22-50
„ princ. Clary	24-—	25-—
„ cont. St. Genois	23-—	25-50
„ princ. Windischgrätz a 20 ..	17-—	18-—
„ cont. Waldstein	18-50	19-50
„ „ Keglévich	11-50	12-—

Obligatiuni de desarscinate de pamentu:		
Cele din Ungaria	67-50	68-25
„ Banatul tem.	66-25	66-76
„ Bucovina	63-—	64-—
„ Transilvania	62-—	63-—

Actiuni:		
A banciei nationali	678-—	680-—
„ de credit	170-90	171-10
„ scot	603-—	606-—
„ anglo-austriaco	103-50	104-—
A societatei vapor. dunar.	467-—	470-—
„ Lloydului	174-—	176-—
A drumului ferat de nord	166-50	167-—
„ „ stat	230-—	230-20
„ „ apus (Elisabeth)	137-76	138-25
„ „ sud	176-25	176-76
„ „ langa Tlaza	147-—	147-—
„ „ Lemberg-Czernowitz	171-—	171-50

Bani:		
Galbenii imperatesci	5-97	5-98
Napoleon'd'ori	01-01	10-02
Friedrichsd'ori	10-35	10-45
Suverenii engl.	12-20	12-40
Imperialii rusesci	10-20	10-25
Argintulu	122-25	122-65

Concursu.

Pentru statiunile invetiatoresci: in comunelcu Hontisoru, si Madrijesti cottulu Aradulu, si in comun'a Plescutia, cottulu Zarandulu, — se escricu Concursu pana la 18 octovre st. v. a. c., cu care sunt impreunate urmatorele emoluminte, si adeca cu cea din Hontisoru 80 fl. v. a., 6 cubule gráu, 6 cubule cucurudiu, 1 mesura de fasula, 30 portii de fonu, 8 orgii de lemne, si cortelu liberu cu o gradina de legume. Cu cea din Madrijesti 70 fl. v. a., 4 cubulo de gráu, 4 de cucurudiu, 50 portii de fonu, 1 mesura de fasula, 8 orgii de lemne, si cortelu liberu cu o gradina de legume, si cu cea din Plescutia 200 fl. v. a. cortulu liberu, si 5 orgii de lemne.

Doritorii de a ocupá aceste statiuni sunt avisati recursurile loru instruate cu documintele cerute, si adresate catra P. O. consistoriulu din Arad pana la terminulu prefiptu la mine subscrisulu a le substerne in Buteni.

Buteni in 17 septemvre 1867.

Ioanne Munteanu, m. p. distr. prot. si insp. de scóle a Buteniloru, si int. adm. prot. si insp. de scóle a Halmagiului.